

OBITELJSKI ODNOSI U REPUBLICI HRVATSKOJ IZ PERSPEKTIVE MLADIH

REZULTATI POVODOM MEĐUNARODNOG DANA OBITELJI

BORIS JOKIĆ & ZRINKA RISTIĆ DEDIĆ

Institut za društvena istraživanja u Zagrebu
Institute for Social Research in Zagreb

Centar za istraživanje i razvoj obrazovanja
The Centre for Educational Research and Development

OBITELJSKI ODNOSI IZ PERSPEKTIVE MLADIH

- Obitelj kao primarna zajednica ima najsnažniji utjecaj na razvoj djece i mladih.
- Iako važne, perspektive mladih rijetko se uzimaju u obzir u društvenim raspravama o obiteljskim odnosima i izradi obiteljskih politika.
- Premda često utišan i ignoriran, **GLAS MLADIH JE KLJUČAN ZA RAZUMIJEVANJE KVALITETE OBITELJSKIH ODNOSA U REPUBLICI HRVATSKOJ.**
- **Sve su obitelji jednako vrijedne** stoga su u istraživanje **ravnopravno uključeni** mladi koji žive u različitim vrstama obitelji: obiteljima s dva roditelja/skrbnika različitog ili istog spola, jednoroditeljskim obiteljima i drugim obiteljima.
- Povodom Međunarodnog dana obitelji cilj nam je pojačati glasove mladih vezano uz obiteljske odnose temeljem znanstvenog istraživanja provedenog na velikim uzorcima.

OBITELJSKI ODNOSI IZ PERSPEKTIVE MLADIH

- Temeljem jednog od najvećih istraživanja u Hrvatskoj osiguravamo odgovore na sljedeća pitanja iz perspektive mladih :
 - Koliko su mladi zadovoljni odnosima s roditeljima?
 - Kako se pandemija bolesti COVID -19 odrazila na odnose s članovima obitelji?
 - Utječe li korištenje digitalnih tehnologija od strane mladih na kvalitetu odnosa s članovima obitelji?
 - U kojoj mjeri mladi u Republici Hrvatskoj vjeruju svojim roditeljima?

NA OVA PITANJA ODGOVORENO JE IZ PERSPEKTIVE UČENIKA

7. RAZREDA OSNOVIH ŠKOLA (13 GOD.) I 3. RAZREDA SREDNJIH ŠKOLA (17 GOD.)

ANALIZIRANE SU RODNE I REGIONALNE RAZLIKE

O ISTRAŽIVANJU

- Podaci prikupljeni u okviru znanstveno-istraživačkog projekta financiranog od **Hrvatske zaklade za znanost (2021.-2023.)**:
 - *„Promjene u organizaciji procesa odgoja i obrazovanja uzrokovane COVID-19 pandemijom: učinci na obrazovna iskustva, dobrobit i aspiracije učenika u Republici Hrvatskoj (EWAchange)“*
- Cilj je projekta bio uspostaviti znanstveno praćenje učinaka **pandemije i potresa na sustav odgoja i obrazovanja, djecu i mlade u Republici Hrvatskoj.**
- Nacionalni karakter - potpuna reprezentativnost na svim razinama i u svim vrstama obrazovanja

O ISTRAŽIVANJU

- VRIJEME PRIKUPLJANJA PODATAKA

SVIBANJ - LIPANJ 2022.

- METODA PRIKUPLJANJA

**LICEM U LICE UZ POMOĆ
SURADNIKA IZ ŠKOLA**

UZORAK ŠKOLA

167 ŠKOLA

84 OSNOVNE ŠKOLE

83 SREDNJE ŠKOLE

UZORAK UČENIKA

12 744

7. RAZRED OSNOVNE ŠKOLE

3899 (11,27% generacije)

3. RAZRED SREDNJE ŠKOLE

8845 (24,71% generacije)

TEMATSKE CJELINE

**KOLIKO SU MLADI
ZADOVOLJNI ODNOSIMA S
RODITELJIMA?**

**KAKO SE PANDEMIJA
ODRAZILA NA OBITELJSKE
ODNOSE?**

**UTJEČE LI KORIŠTENJE
DIGITALNIH TEHNOLOGIJA
NA OBITELJSKE ODNOSE?**

**U KOJOJ MJERI MLADI U
HRVATSKOJ VJERUJU
RODITELJIMA?**

**KOLIKO SU MLADI ZADOVOLJNI
ODNOSIMA S RODITELJIMA?**

UČENICI SU PITANI:

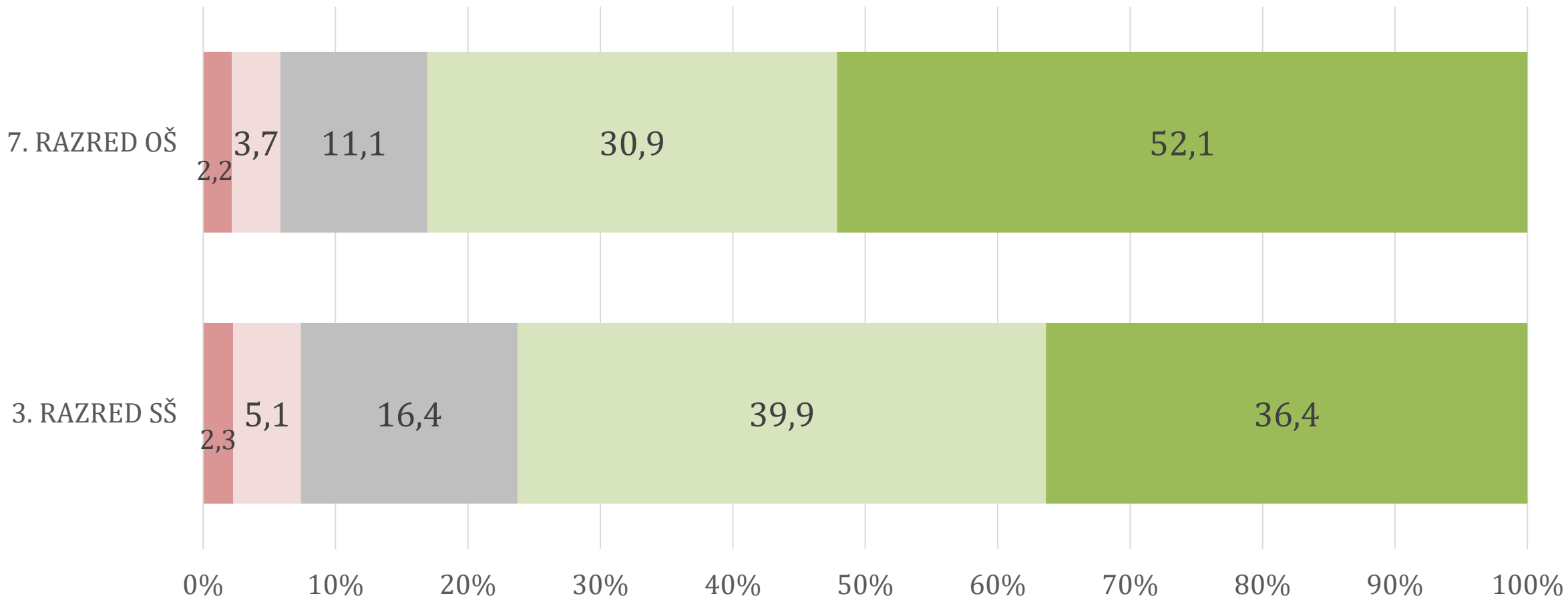
KOLIKO SI ZADOVOLJAN/NA S ODNOSIMA S RODITELJIMA?

PONUĐENI ODGOVORI SU BILI:

- IZRAZITO SAM NEZADOVOLJAN/NA
- NEZADOVOLJAN/NA SAM
- NITI SAM NEZADOVOLJAN/NA, NITI ZADOVOLJAN/ NA
- ZADOVOLJAN/NA SAM
- IZRAZITO SAM ZADOVOLJAN/NA

ZADOVOLJSTVO ODNOSIMA S RODITELJIMA

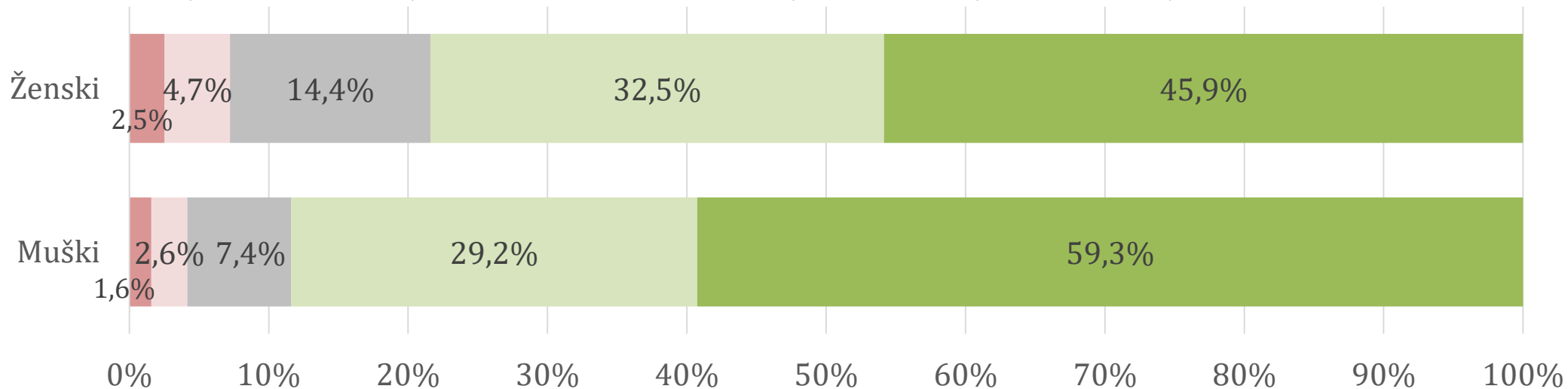
■ Izrazito sam nezadovoljan ■ Nezadovoljan sam ■ Niti sam nezadovoljan niti zadovoljan ■ Zadovoljan sam ■ Izrazito sam zadovoljan

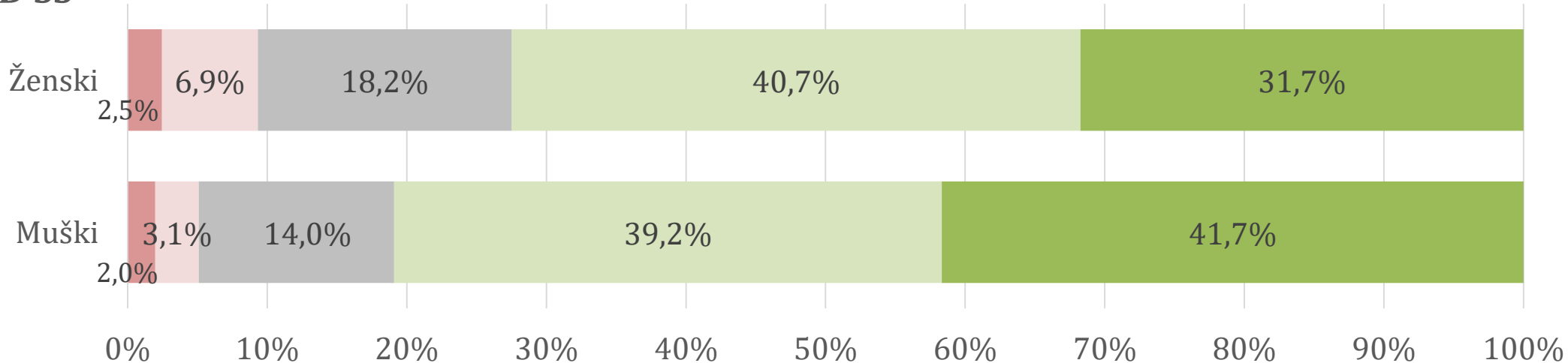
ZADOVOLJSTVO ODNOSIMA S RODITELJIMA – **RODNE RAZLIKE**

7. RAZRED OŠ

Izrazito sam nezadovoljan Nezadovoljan sam Niti sam nezadovoljan niti zadovoljan Zadovoljan sam Izrazito sam zadovoljan

3. RAZRED SŠ

ZADOVOLJSTVO ODNOSIMA S RODITELJIMA

- Većina mladih u Republici Hrvatskoj je zadovoljna odnosima s roditeljima.
- 83% učenika 7. razreda OŠ izražava zadovoljstvo odnosima s roditeljima.
- U 3. razredu SŠ udio zadovoljnih je manji (posebno onih koji izražavaju izrazito zadovoljstvo), ali i u ovoj skupini 76,3% iskazuje zadovoljstvo odnosima s roditeljima.
- Odnosima s roditeljima nezadovoljno je 5,9% učenika 7. razreda OŠ i 7,4% učenika 3. razreda SŠ.
- U obje dobne skupine, djevojke izražavaju niži stupanj zadovoljstva odnosima s roditeljima. 9,4% sedamnaestogodišnjakinja nezadovoljno je odnosom s roditeljima, dok njih 18,2% odgovara da niti je zadovoljno, niti nezadovoljno.
- Nema značajnih regionalnih razlika u procjenama zadovoljstva odnosa s roditeljima u obje dobne skupine.

**KAKO SE PANDEMIJA ODRAZILA
NA OBITELJSKE ODNOSE?**

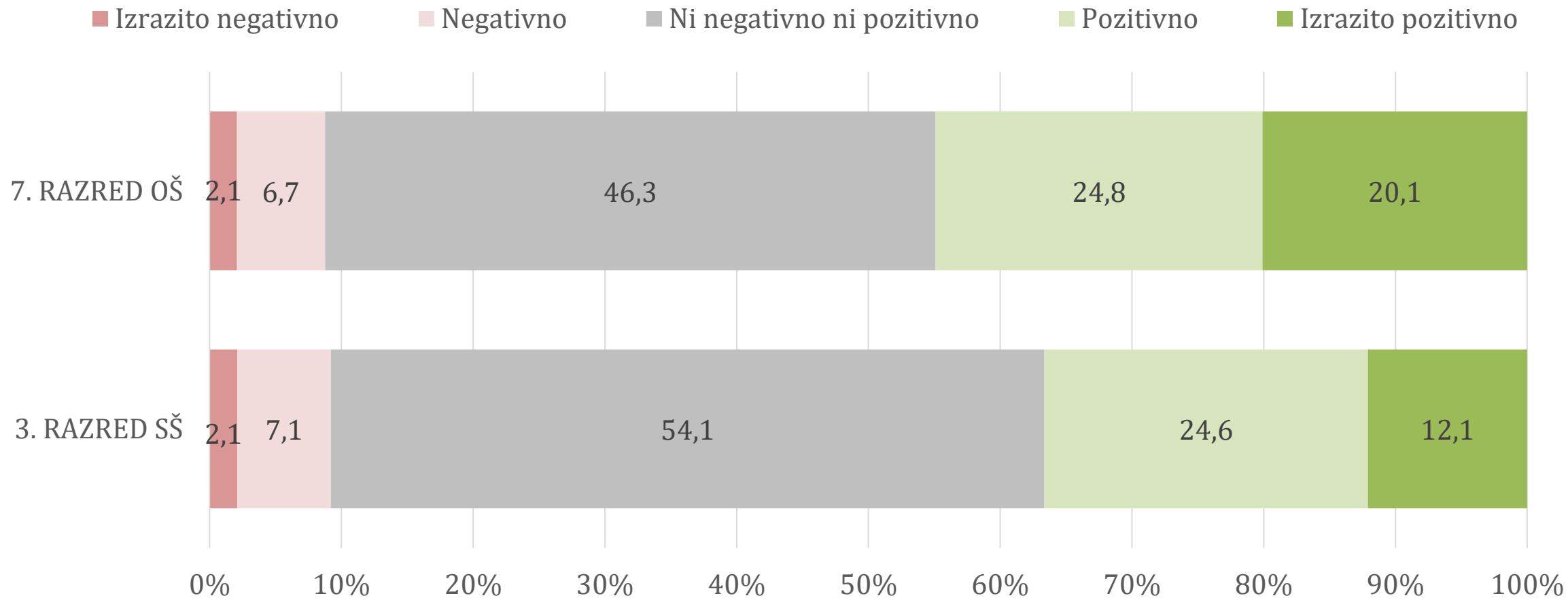
UČENICI SU PITANI:

**KAKO JE PANDEMIJA COVID-19 UTJECALA NA TVOJE
ODNOSE S ČLANOVIMA OBITELJI?**

PONUĐENI ODGOVORI SU BILI:

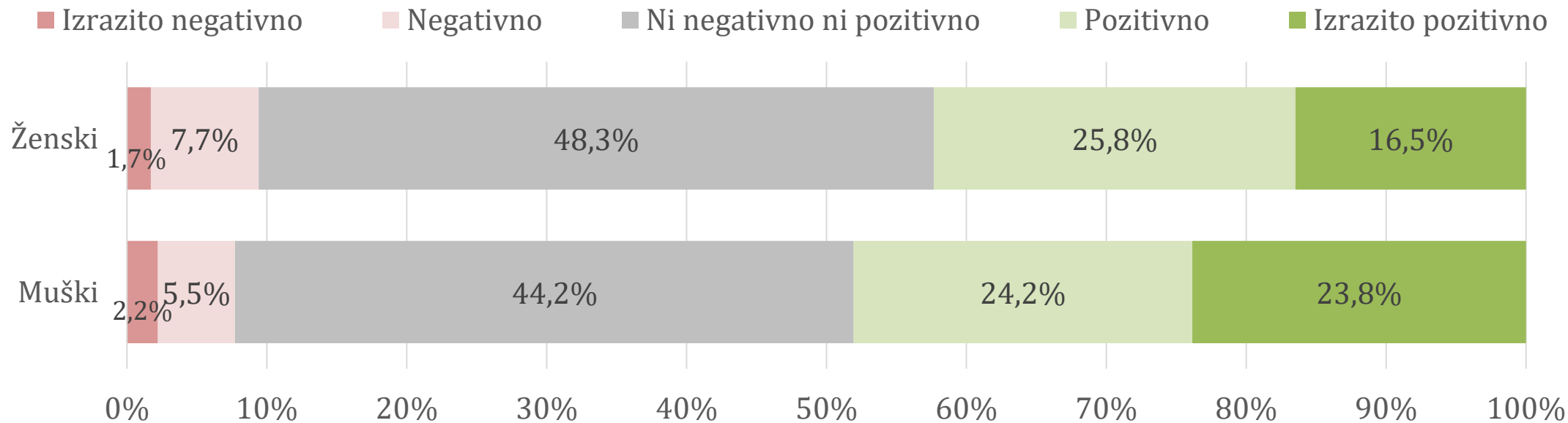
- **IZRAZITO NEGATIVNO**
- **NEGATIVNO**
- **NI NEGATIVNO NI POZITIVNO**
- **POZITIVNO**
- **IZRAZITO POZITIVNO**

PANDEMIJA I OBITELJSKI ODNOSI: PROCJENA UTJECAJA PANDEMIJE COVID-19 NA ODNOSI S ČLANOVIMA OBITELJI

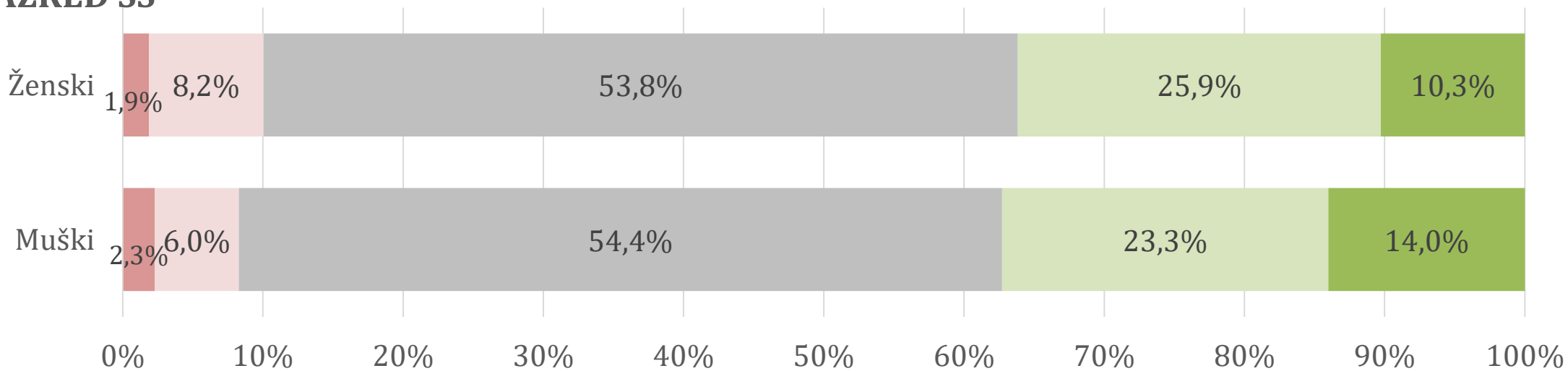

PANDEMIJA I OBITELJSKI ODNOSI – **RODNE RAZLIKE**

7. RAZRED OŠ

3. RAZRED SŠ

PANDEMIJA I OBITELJSKI ODNOSI

- Odgovori ukazuju da velika većina mladih u obje dobne skupine smatra da pandemija bolesti COVID-19 nije imala negativan utjecaj na odnose s članovima obitelji pri čemu učenici 7. razreda OŠ daju pozitivnije procjene od učenika 3. razreda SŠ.
- 44,9% učenika 7. razreda OŠ izražava da je pandemija pozitivno ili izrazito pozitivno utjecala na odnose s članovima njihove obitelji, dok negativni utjecaj (negativno ili izrazito negativno) navodi 8,8% učenika.
- Kod učenika 3. razreda SŠ, pozitivan utjecaj pandemije (pozitivno ili izrazito pozitivno) na odnose s članovima vlastite obitelji uočava 36,7% učenika, a negativan (negativno ili izrazito negativno) 9,2%.
- U mlađoj dobnoj skupini, mladići daju značajno pozitivnije procjene utjecaja pandemije na odnose s članovima obitelji od djevojaka. U starijoj dobnoj skupini procjene djevojaka i mladića su gotovo jednake.
- Ne postoje regionalne razlike u odgovorima mladih iz obje dobne skupine.

UTJEČE LI KORIŠTENJE
DIGITALNIH TEHNOLOGIJA NA
KVALITETU OBITELJSKIH
ODNOSA?

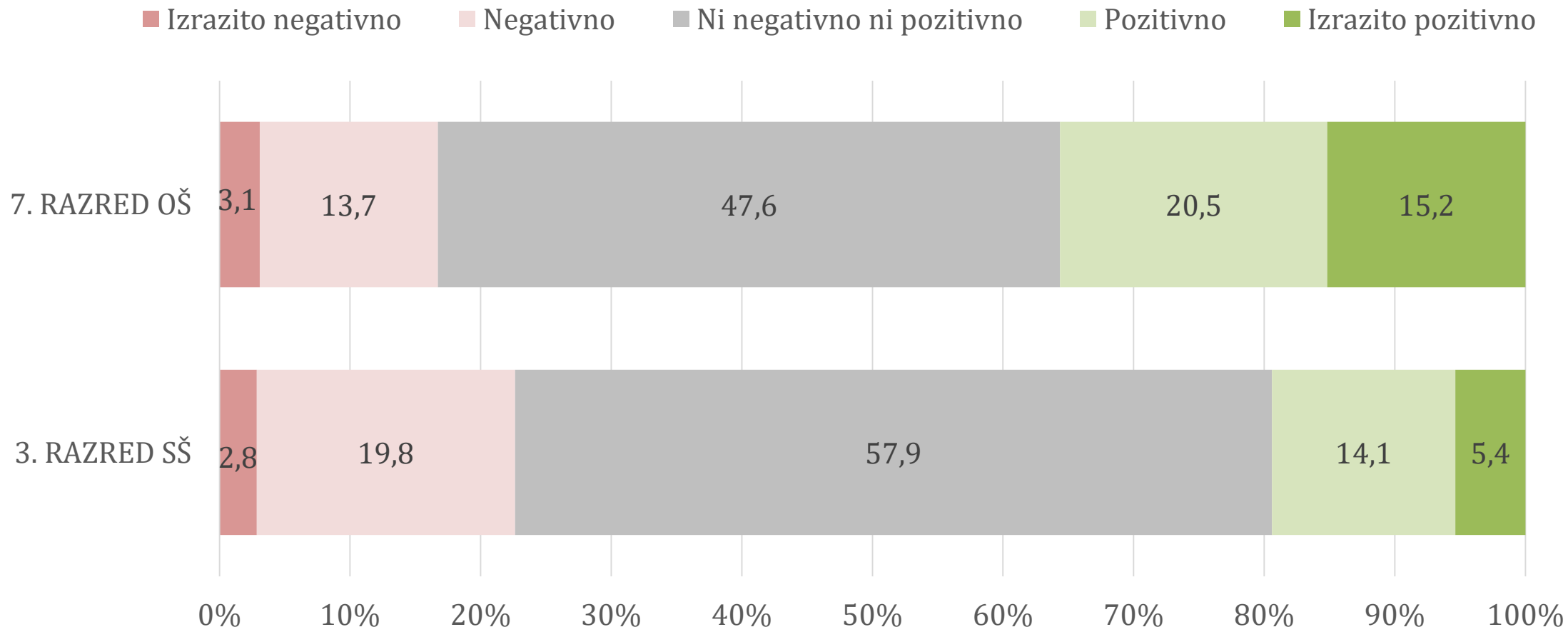
UČENICI SU PITANI:

KAKO TVOJE KORIŠTENJE DIGITALNIH TEHNOLOGIJA UTJEČE NA KVALITETU ODNOSA S ČLANOVIMA OBITELJI?

PONUĐENI ODGOVORI SU BILI:

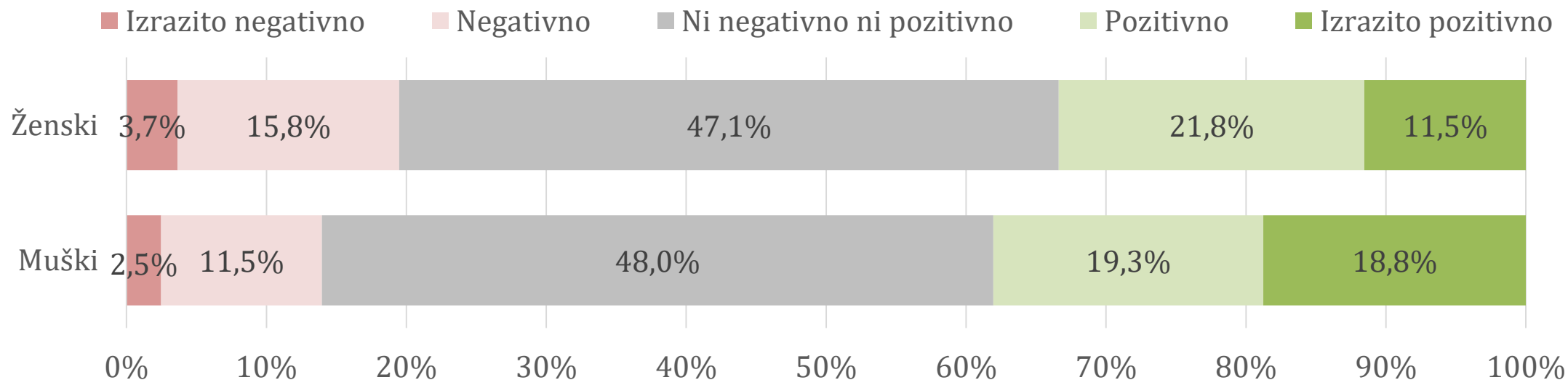
- **IZRAZITO NEGATIVNO**
- **NEGATIVNO**
- **NI NEGATIVNO NI POZITIVNO**
- **POZITIVNO**
- **IZRAZITO POZITIVNO**

DIGITALNE TEHNOLOGIJE I OBITELJSKI ODNOSI: PROCJENA UTJECAJA VLASTITOG KORIŠTENJA DIGITALNIH TEHNOLOGIJA NA KVALITETU ODNOSA S ČLANOVIMA OBITELJI

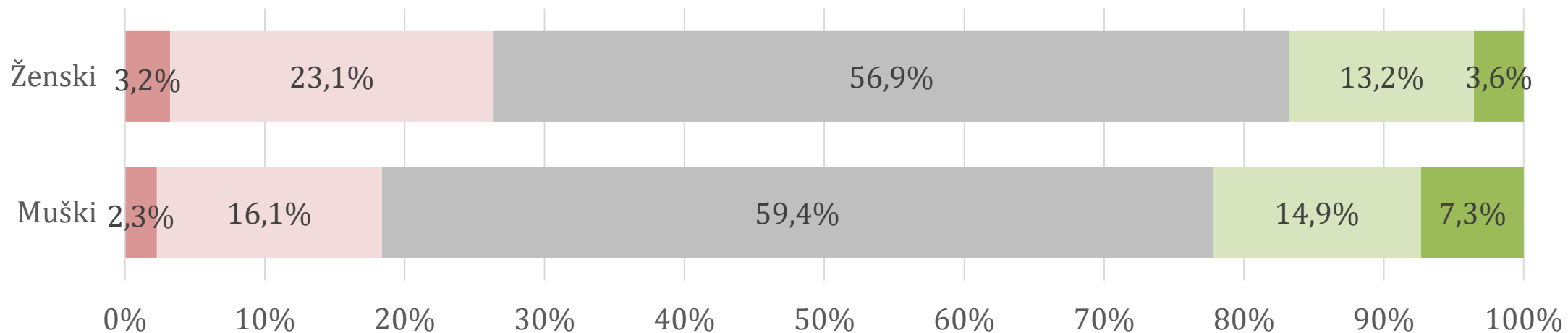

DIGITALNE TEHNOLOGIJE I OBITELJSKI ODNOSI – **RODNE RAZLIKE**

7. RAZRED OŠ

3. RAZRED SŠ

DIGITALNE TEHNOLOGIJE I OBITELJSKI ODNOSI

- Mladi iz obje dobne skupine dominantno izvještavaju da njihovo korištenje digitalnih tehnologija nema utjecaj na kvalitetu odnosa s članovima obitelji (odgovor ni negativno ni pozitivno).
- U usporedbi sa starijom, značajno je veći udio mladih u mlađoj dobnoj skupini koji utjecaj vlastitog korištenja digitalnih tehnologija na kvalitetu odnosa s članovima obitelji procjenjuju pozitivnim ili izrazito pozitivnim (7. OŠ - 35,7% prema 3. SŠ - 19,5%).
- Udio učenika koji procjenjuju utjecaj vlastitog korištenja digitalnih tehnologija na kvalitetu odnosa s članovima obitelji negativnim ili izrazito negativnim iznosi 16,8% kod učenika 7. razreda OŠ i 22,6% kod učenika 3. razreda SŠ.
- U obje dobne skupine, procjene djevojaka su negativnije. Posebice je to vidljivo kod starijih učenica gdje njih 26,3% smatra utjecaj vlastitog korištenja digitalnih tehnologija na kvalitetu odnosa s članovima obitelji
- Ne postoje značajne regionalne razlike u odgovorima mladih.

U KOJOJ MJERI MLADI U
HRVATSKOJ VJERUJU
RODITELJIMA?

UČENICI SU PITANI:

KOLIKO SE MOŽE VJEROVATI?

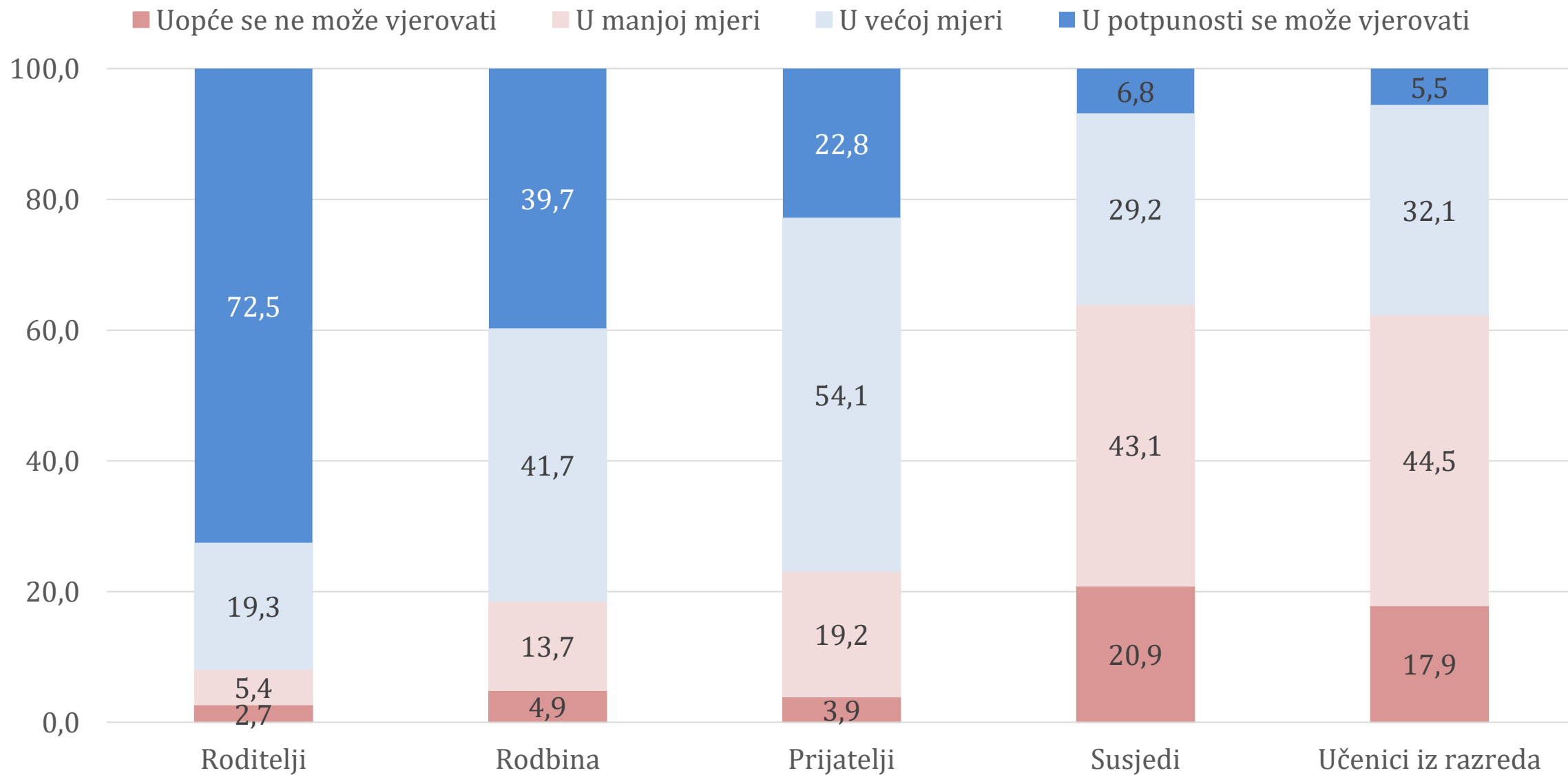
RODITELJIMA
RODBINI
PRIJATELJIMA
UČENICIMA IZ RAZREDA
SUSJEDIMA

**KRUG OSOBNOG
KONTAKTA**

PONUĐENI ODGOVORI SU BILI:

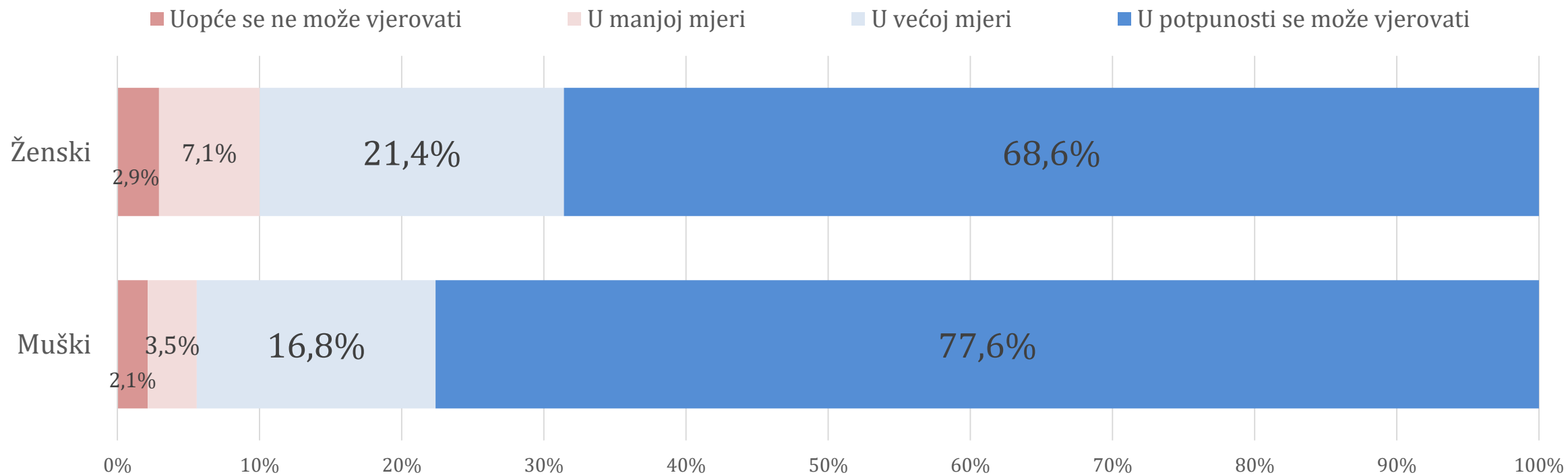
- UOPĆE SE NE MOŽE VJEROVATI
- U MANJOJ SE MJERI MOŽE VJEROVATI
- U VEĆOJ SE MJERI MOŽE VJEROVATI
- U POTPUNOSTI SE MOŽE VJEROVATI

POVJERENJE U SKUPINE IZ KRUGA OSOBNOG KONTAKTA - 7. RAZRED OŠ

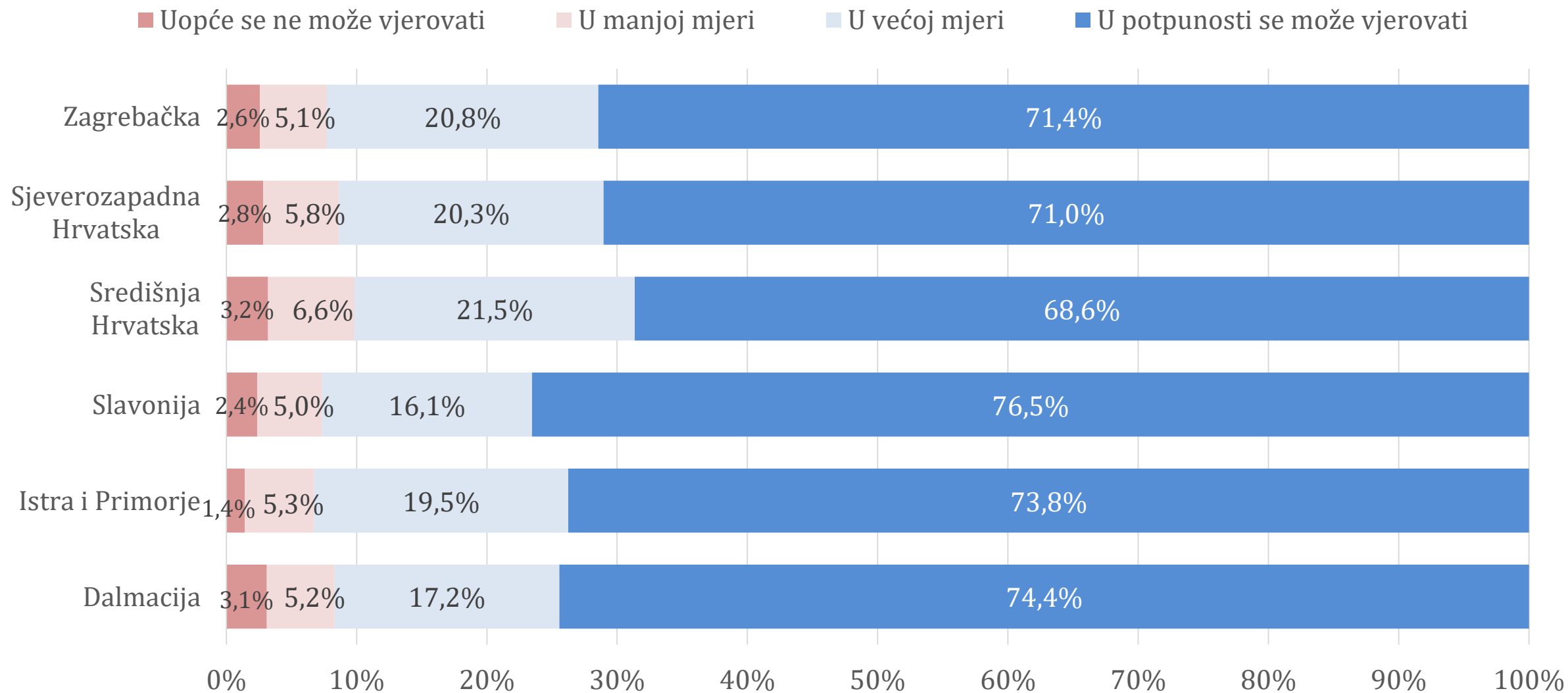

POVJERENJE U RODITELJE – RODNE RAZLIKE – 7. RAZRED OŠ

POVJERENJE U RODITELJE: 7. RAZRED OŠ

POVJERENJE U RODITELJE – REGIONALNE RAZLIKE – 7. RAZRED OŠ

POVJERENJE U RODITELJE

- Učenci 7. razreda OŠ izrazito vjeruju roditeljima. Čak 72,8% sudionika smatra da se roditeljima u potpunosti može vjerovati, dok daljnjih 19,3% odabire odgovor „u većoj mjeri se može vjerovati”. Tek 2,7% učenika smatra da se roditeljima uopće ne može vjerovati.
- Mladići pokazuju veće povjerenje u roditelje od djevojaka. Odgovor „Roditeljima se može u potpunosti vjerovati” bira 77,6% mladića i 68,6% djevojaka. Udio učenika i učenica koji izražavaju da se roditeljima uopće ne može vjerovati je sličan (2,1% prema 2,9%).
- Nema regionalnih razlika u odgovorima mladih.
- Ostalima iz kruga osobnog kontakta znatno se manje vjeruje: odgovor „u potpunosti se može vjerovati” izabire 22,8% za prijatelje, 6,8% za susjede i 5,5% učenike iz razreda.
- Značajan udio mladih odabire odgovor da se tek u manjoj mjeri može vjerovati prijateljima (23,1%), susjedima (43,1%) i učenicima iz razreda (44,5%).
- Posebno je znakovito da 17,9% učenika 7. razreda osnovnih škola smatra da se kolegicama i kolegama iz razreda uopće ne može vjerovati. Isti odgovor u vezi susjeda daje čak 20,9% mladih u dobi od 13 godina.

ZAKLJUČAK

ZAKLJUČAK

- Odgovori ukazuju na **visoku razinu zadovoljstva odnosima s roditeljima** kod mladih u Republici Hrvatskoj.
- U skladu sa znanstvenim spoznajama, odrastanjem razina zadovoljstva se smanjuje. U dobi od 17 godina 23,8% mladih ne iskazuje zadovoljstvo odnosima s roditeljima.
- Rodne razlike u zadovoljstvu postoje kod obje generacije mladih pri čemu su mladići zadovoljniji odnosima s roditeljima. Na ovaj rezultat mogu djelovati različiti čimbenici od maturacijskih koji se temelje na različitim razvojnim putevima djevojaka i mladića do društvenih koji ukazuju da su očekivanja koja roditelji postavljaju pred mladiće i djevojke u Hrvatskoj kvalitativno različita.

ZAKLJUČAK

- Odgovori u obje generacije ukazuju da za većinu **mladih pandemija bolesti COVID-19 nije imala značajan negativan utjecaj na odnose s članovima obitelji**. Štoviše perspektive mladih ukazuju da **značajan dio njih smatra da je pandemija pozitivno utjecala na odnose s članovima obitelji**.
- Za razliku od starije, u mlađoj dobnoj skupini postoje jasne rodne razlike u smjeru da mladići daju pozitivniju procjenu utjecaja pandemije na obiteljske odnose. Ovaj je rezultat u skladu s mnogima koji su u smjeru da je pandemija ostavila značajnije posljedice na djevojke nego na mladiće.

ZAKLJUČAK

- Prevladavajuća perspektiva mladih u obje generacije je da **njihovo osobno korištenje digitalnih tehnologija nema utjecaj na kvalitetu odnosa s članovima obitelji**. Više od trećine mladih od 13 godina smatra taj utjecaj pozitivnim. U generaciji mladih od 17 godina podjednak je broj onih koji smatraju taj utjecaj pozitivnim i negativnim (oko petine).
- Postoje jasne rodne razlike u procjeni utjecaja osobnog korištenja digitalnih tehnologija na kvalitetu odnosa s članovima obitelji pri čemu djevojke daju manje pozitivne odgovore od mladića. Tako više od četvrtine sedamnaestogodišnjakinja negativnim procjenjuje utjecaj vlastitog korištenja digitalnih tehnologija na kvalitetu odnosa s članovima obitelji. Ovi podaci su u skladu s onima koji ukazuju da djevojke kritičnijim procjenjuju korištenje digitalnih tehnologija tijekom i nakon pandemije.

ZAKLJUČAK

- Mladi u Republici Hrvatskoj **izrazito vjeruju roditeljima**. Gotovo tri četvrtine trinaestogodišnjaka odgovara da se roditeljima u potpunosti može vjerovati, a vrlo mali je udio onih koji smatraju da im se uopće ne može vjerovati. Ovi pozitivni nalazi odnose se na sve vrste obitelji.
- Postoje jasne rodne razlike u razini povjerenja u roditelje pri čemu mladići iskazuju više razine povjerenja. Kao i u slučaju zadovoljstva s odnosima, objašnjenje ovih razlika može se naći u maturacijskim i društvenim čimbenicima.
- Premda je povjerenje u roditelje na visokoj razini, odgovori mladih u vezi povjerenja u prijatelje, kolege iz razreda i susjede zahtijevaju širu društvenu raspravu. Razina nepovjerenja u ove skupine, a posebice u učenike iz razreda i susjede, ukazuje na potrebu sustavnog djelovanja na izgradnji povjerenja u zajednici. Navedeno se posebice odnosi na odgojno-obrazovni sustav u kojem bi veći naglasak trebao biti na promicanju osobnog i socijalnog razvoja pojedinca te izgradnju pozitivnih vrijednosti u kolektivu.
- Niti na jednoj mjeri nema regionalnih razlika među mladima što ukazuje na izrazitu homogenost perspektiva ovih generacija vezano uz obiteljske odnose.

ZA DODATNE INFORMACIJE I KOMENTARE:

boris@idi.hr
zrinka@idi.hr

Institut za društvena istraživanja u Zagrebu
Institute for Social Research in Zagreb

Centar za istraživanje i razvoj obrazovanja
The Centre for Educational Research and Development